

شام

شام یا شامات یکی از مناطق و کشورهایی است که به دست **مسلمانان فتح** شد و الان یکی از کشورهای اسلامی است.

فهرست مندرجات

- ۱ - محدوده شام
- ۲ - محل بحث از شام در فقه
- ۳ - قبیله مردم شام
- ۴ - چگونگی فتح سرزمین شام
- ۵ - حکم زمینهای شام
- ۶ - پانویس
- ۷ - منبع

محدوده شام

شام نام سرزمینی که در گذشته، شامل **اردن**، **سوریه**، **لبنان** و **فلسطین** می شد

محل بحث از شام در فقه

از شام به معنای نخست در باب **صلوات** و **جهاد** سخن گفته اند.

قبیله مردم شام

قبیله کسانی که از **مکه** دورند، جهت **کعبه** است. بنابر این، مردم هر منطقه‌ای به سمت یکی از **ارکان کعبه** که در جهت آنان واقع شده، توجه می کنند. جهت قبیله مردم شام، **رکن شامی** (رکن غربی) کعبه است.
[۱] شرائع الإسلام، محقق حلی، ج ۱، ص ۵۲.
فقه‌ها جهت دستیابی مردم شام به قبیله نشانه‌هایی بیان کرده اند، از جمله: قرار دادن «**بنات النعش**»، هنگام غایب شدن (نهایت پایین آمدن آنها به سمت **مغرب**) در پشت گوش راست و قرار دادن **ستاره خُذی** هنگام طلوع (اوج ارتفاع آن) و هنگام **غروب** (پایین‌ترین وضعیت آن در **افق**) پشت شانه چپ.
[۲] **روض الجنان فی شرح الارشاد**، شهید ثانی، ج ۲، ص ۷۵.
[۳] **جامع المقاصد**، محقق کرکی، ج ۲، ص ۵۷.

چگونگی فتح سرزمین شام

در چگونگی **فتح سرزمین شام توسط سپاهیان اسلام**، برخی گفته اند: **حَلَب**، **جَمِی**، **جَمُص** و **طرابلس** با صلح فتح شده اند؛ لیکن **دمشق** از يك سمت با **قهر** و غلبه و از سمتی دیگر با **صلح** فتح گردیده است؛ بدین گونه که مردم ناحیه ای از **دمشق** از فرمانده سپاه **اسلام** در آن ناحیه تقاضای صلح کردند و او پذیرفت و بدون **جنگ** وارد شهر شد؛ لیکن فرمانده ناحیه دیگر با غفلت از این امر، بدون صلح و با **قهر** وارد شهر گردید.

حکم زمینهای شام

آیا چنین سرزمینی **حکم زمین مفتوح عنوه** را دارد یا حکم **زمین صلح** بر آن مترتب است؟ برخی که این مسئله را طرح کرده اند، دو احتمال داده اند: یکی عدم جریان احکام زمین مفتوح عنوه بر این گونه زمین و دوم، مبنا و ملاک بودن تصمیم اتخاذی از سوی فرمانده سپاه اسلام، از صلح یا فتح با **قهر** و غلبه.
[۴] **بلغة الفقیه**، سید مجد بحرالعلوم، ج ۱، ص ۲۵۷-۲۵۸.
[۵] **کفایة الأحکام**، محقق سبزواری، ج ۱، ص ۳۷۸.

پانویس

۱. ↑ **شرائع الإسلام**، محقق حلی، ج ۱، ص ۵۲.
۲. ↑ **روض الجنان فی شرح الارشاد**، شهید ثانی، ج ۲، ص ۷۵.
۳. ↑ **جامع المقاصد**، محقق کرکی، ج ۲، ص ۵۷.
۴. ↑ **بلغة الفقیه**، سید مجد بحرالعلوم، ج ۱، ص ۲۵۷-۲۵۸.
۵. ↑ **کفایة الأحکام**، محقق سبزواری، ج ۱، ص ۳۷۸.

منبع

فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، ج ۴، ص ۵۹۰.

